

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradni ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21-60, polletna K 10-80, četrtletna K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletno K 26-40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36-.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petilivrsica 30 vin, pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Glasilo sprejema upravnštvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 501.

V Ljubljani, v sredo dne 5. februarja 1913.

Leto III.

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob 11. dopoldne in stane naročnina

Za avstro-ogrske kraje:	
celoletna	K 21-60
polletna	10-80
četrtletna	5-40
mesečna	1-80

Za Nemčijo:	
celoletna	K 26-40
polletna	13-20
četrtletna	6-60
mesečna	2-20

Za ostalo inozemstvo celoletno 36 kron in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vin. v administraciji in tobakarjah.

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani.

Državni pravdnik pleni.

Včeraj je velečastiti gosp. državni pravdnik ljubljanski zopet zaplenil »Zarjo«. Mi smo seveda veliko preučenini, da bi mogli ugeniti, kakšni čudežni nagibi so mu vznemirili dušo in navedli njegovo c. kr. modrost, da je izvršila konfiskacijo, ki se čisto dostojno in enakovredno pridružuje njegovemu dosedanjemu cenzorskemu delu. Tudi se ne bomo prav nič čudili, ako bomo čitali v uradnem listu, da je deželno sodišče potrdilo zaplenbo; kajti take potrditve sledi v Ljubljani konfiskacijam kakor piščeta kokli. Preden se sodbournadni šemel toliko zdravi, da preuči konfiskacijo in konfiscirani sestavek, se zbudi že Lazar v grobu. In v lepi palači na Slovenskem trgu res ne pričakujemo takih čudežev. Gospodu državnemu pravdniku se je zljubilo konfiscirati »Zarjo« in on nahaja v članku, ki mu je pokvaril dobro voljo, nekakšne prestopke zoper kazenski zakon. Sodna zbornica bo seveda našla v njem natančno tiste prestopke, že zato, ker je najlažje konstatirati, kar je že konstatirano.

Ali nemara bi se vendar izplačalo, če bi se deželno sodišče malo bolj intenzivno pobavilo s takozvanim delovanjem ljubljanskega tiskovnega cenzorja, in po potrebi iz lastne iniciative konfisciralo nekoliko njegovih glasovnih konfiskacij. Če pravi zakon, da dobi zaplenba državnega pravdnika šele tedaj pravno veljavo, kadar jo potrdi sodišče, je pač s tem že izrečeno, da je tudi mogoče odreči potrditev konfiskacije; in brez vsake šale pravimo, da bi sodna zbornica zlasti v Ljubljani pogostoma dobila priliko, da prekriža konfiskacijske ukrepe državnega pravdnika — seveda ako ne ravna mehanično.

Bodi pa že tako ali tako — resnica je, da o ljubljanskih konfiskacijah ni več mogoče molčati in da bo treba govoriti z velebenjenim gospodom državnim pravdnikom in o velebenjenem gospodu državnem pravdniku, ki pušča s svojim rdečim svinčnikom po ljubljanskem časopisju. Navsezadnje bi dejali, da v Ljubljani vendar kolikor toliko v Avstriji. In če ima Avstrija enotno zakonodajstvo, enotno pravo, tedaj mora imeti tudi enotno prakso. Pravico imamo torej zahtevati, da se z nami v Ljubljani ne ravna slabše kakor v Inomestu, v Podmoklih ali pa v Znojmu. Taka enotnost prakse je

nujno potrebna, da ne pride predmarčna samovolja na površje, da se ne razvijejo na eni strani veksacije, na drugi pa protekcije. Zahtevatvi smemo, da je v Ljubljani dovoljeno pisati in izrekat, kar je dovoljeno drugod po Avstriji.

Državni pravdnik sicer ni Bog, ne ministrski predsednik, ampak nekoliko višji funkcionar kakor diurnist v registraturi je vendar. In zato ne bi smel biti avtomat.

Ravno včerajšnja konfiskacija »Zarje« pa zbuja v nas mnenje, ki se nam že dolgo vsiljuje v glavo, da »deluje« pri ljubljanskem državnem pravdniku avtomat. Zakaj ta konfiskacija je resnično nezaslišana. Edino, kar bi jo moglo razlagati, bi bilo še to, da gospod, ki jo je zagrešil, ne razume članka, katerega je konfisciral, bodisi da ne pozna slovenskega jezika, bodisi da ne zna čitati časopisov. Saj je prišla tudi včerajšnja »Zarja« v mnogo rok, preden je »roka pravice« ujela še neraznešene liste. Mnogo ljudi v Ljubljani je čitalo, kar je cenzor iztrebil. In lahko pravim, da se je splošna sodba vjemala z našo sodbo: Te konfiskacije ni razumel nihče in vsakomur se je zdel nezaslišana. Med ljudmi, ki so strmeli nad njo, je dovolj takih, ki poznajo zakon vsaj tako imenitno, kakor ga pozna velečastni gospod državni pravdnik, a nobeden ni mogel v članku zaslediti onih prestopkov, ki so razkačili juristovski vest dičnege cenzorja.

Kaj si je mislil konfiskator ravno pri tej zaplenbi, tega ne bomo nikoli razumeli. Ali bi dali kaj zato, če bi mogli razumeti, kako se more poroditi v glavi sodobnega človeka, pa naj je tisočkrat cesarski kraljevski človek, mnenje, da ima kakšen državni pravdnik iz lastne iniciative varovati kavalirje iz gosposke zbornice pred našo kritiko. In kdo nam more braniti, da si predstavljamo bodočnost države brez gosposke zbornice boljše kakor pa z njo? Če hoče baš vedeti, mu lahko povemo, da si zamišljamo bodočnost tudi brez takih državnih pravdnikov, kakršen je on. srečnejšo kot pa z njimi. In do te misli imamo popolno in absolutno pravico, četudi radi verjamemo, da njemu ni všeč. To kar njemu ne ugaja, sploh še davno ni protizakonito in njegova nevšečnost ne opravičuje nobene konfiskacije.

Da bomo o tej zaplenbi povzročili interpelacijo v državnem zboru, si gospod lahko misli. In da bodo tisti čitatelji, ki so bili včeraj prikrajšani, potem čitali, kaj da zna ta gospod konfiscirati, je seveda tudi gotovo. Ali zdi se nam, da bo kmalu sredstvo interpelacije preveč enostavno in da bo treba o praksi takih konfiskatorjev v poslanski zbornici nekoliko natančneje in obširneje govoriti. Če ima cenzor potrebe — kaj vemo kakšne — imamo tudi mi potrebo, da naposled izvemo, pri čem da smo. Ako pride v parlamentu do take debate, tedaj bo ljubljanski državni pravdnik lahko ponosen, da je poskrbel zanjo merda največ materijala. Mogoče da ga bo to veselilo. Naš ne bi. Ali radi mu pomagamo do tega užitka.

Mednarodne strokovne organizacije v letu 1911.

Pred kratkim je izšlo letno poročilo mednarodnega tajništva strokovnih central za leto 1911. V mednarodnem tajništvu je združenih 19 central. Mednarodni strokovni tajnik sodrug Legien poroča v predgovoru, da je izostalo od

central le eno poročilo, namreč ono angleške centrale, ker je bila ta z delom za zavarovalni zakon preobložena. Izločiti je pa moral pregled bolgarske centrale in sicer zato, ker niso bile še poravnane difference med bolgarsko deželno centralo in drugo centralo te dežele. Žal, da niso v mednarodnem tajništvu združene strokovne organizacije, ki so v Avstraliji, Novi Zelandiji, Južni Afriki in Južni Ameriki, kakor tudi večji del angleških strokovnih organizacij, v kolikor niso združene v angleški deželni centrali. Ako bi bile vse te strokovne organizacije zedinjene v mednarodnem strokovnem tajništvu, tedaj bi se zvišalo število članov najmanj za dva in pol milijona. Vprvč pa so v poročilu tudi posebna izvestja mednarodnih tajnikov poedinih strok.

Najboljši pregled o strokovnem gibanju deželnih central, ki so združene v mednarodnem tajništvu, daje naslednja tabela:

Število članov strokovnih organizacij:

	Skupaj		v deželnih centralah	
	1910.	1911.	1910.	1911.
1. Angleška	2.440.723	3.010.346	710.994	861.482
2. Francoska	977.350	1.029.238	340.000	450.000
3. Belgija	138.928	92.735	68.984	77.224
4. Nizozemska	143.850	153.689	44.120	52.235
5. Danska	123.864	128.224	101.563	105.269
6. Švedska	122.180	116.500	85.176	80.129
7. Norveška	47.453	53.830	46.397	53.475
8. Finska	24.928	19.640	15.346	19.640
9. Nemčija	2.688.144	3.061.002	2.017.298	2.339.775
10. Avstrija	451.232	496.263	400.563	421.905
11. Bosna in Hercegovina	6.269	5.587	6.086	5.587
12. Hrv. in Slav.	6.805	8.504	5.108	7.182
13. Ogrska	86.778	95.180	86.478	95.180
14. Srbija	7.418	8.337	7.418	8.337
15. Rumunija	8.515	6.000	8.515	6.000
16. Bolgarska	3.000	—	3.000	—
17. Švica	93.797	78.119	63.863	78.119
18. Italija	783.538	709.943	350.383	384.446
19. Španija	40.984	80.000	40.984	80.000
20. Zed. drž.	1.710.433	2.282.361	1.710.433	1.775.000
Skupno	9.905.189	11.435.498	6.121.709	6.900.995

Število vseh članov strokovnih organizacij je torej naraslo v teh deželah v teku enega leta od 9.905.189 na 11.435.498, število članov dotičnih deželnih central pa od 6.121.709 na 6.900.995. Le za sedem dežel se je določilo lahko tudi odstotno število organiziranih industrijskih delavcev. Na Danskem je bilo od vseh industrijskih delavcev organiziranih 51,75 odstotkov, v Nemčiji 32,91, na Norveškem 27,64, na Švedskem 21,88, v Zedinjenih državah 19,26, v Bosni 11,64 in v Italiji 9,49.

Glede gmojnega stanja strokovnih organizacij so znani podatki za 50 odstotkov skupnega števila članov. Letni dohodki teh organizacij, torej približno polovice vseh strokovnih organizacij, so znašali 192 milijonov kron, stroški pa 170,4 milijonov kron. Med stroški je 90 milijonov kron za podpore. Torej nad polovico vseh izdatkov so dobili zopet organizirani člani kot neposredno podporo. 60 milijonov kron so znašali stroški za stavke. Za stavkovno gibanje so dobile Zedinjene države in Nemčija 22,26 milijonov kron, Angleška 8,64 milijonov kron itd. Žal, da ni mogoče še določiti uspehov vseh medznih gibanj po vseh deželah, ker šele potem bi se lahko popolnoma jasno videlo, kako močno da vplivajo strokovne organizacije že danes po vseh deželah na življenske razmere delavstva.

Iz poročil poedinih dežel navajamo le nekaj podatkov:

Na Francoskem zbuja posebno pozornost izredno visoko število strokovnih listov,

ki so pričeli izhajati v zadnjih letih. Izhajajo večinoma po enkrat na mesec. — Poročilo iz Belgije poudarja, da je namen tamošnjih organizacij združitve v deželne in industrijske zveze, da se ta namen čimdalje bolj uresničuje. — Na Holandskem imajo štiri različne strokovne smeri: poleg deželne centrale, ki je v mednarodnem tajništvu, so še centrale anarhističnih, krščanskih in katoliških strokovnih organizacij. Ali socialistične strokovne organizacije imajo skoraj še enkrat toliko članov kakor ostale tri skupaj, čeprav škojfe in duhovniki s strastno vneto vabijo v katoliške in krščanske strokovne organizacije. — Danska se ponaša z najvišjim odstotnim številom organiziranih delavcev. — Poročilo iz Švedije pravi, da so se tamošnje strokovne organizacije oživele iznova po velikem boju leta 1909. — Na Norveškem imajo izredno nagel industrijski razvoj. Medtem ko se je pomnožilo prebivalstvo od leta 1865, za 40 odstotkov, je naraslo število industrijskih delavcev za 505 odstotkov. Strokovne organizacije naraščajo močno, čeprav je bila zapletena ogromna večina organiziranega delavstva v hude boje. — Na Finskem občuti delavstvo ruski bič. Zlasti knjigovezi so morali prenesti hud boj, ki pa je končal z zmago delavcev, ker so finskim knjigovozom prisločile na pomoč inozemske organizacije. — Poročilo iz Nemčije je najobsežnejše in se bavi tudi z gospodarskimi razmerami, z nasprotnimi strokovnimi organizacijami in s podjetniškimi zvezami. — Strokovne organizacije na Avstrijskem krepko napredujejo, in kriza, ki je nastopila vsled separatističnega gibanja, je že skoraj premagana. — Bosna in Hercegovina se tudi lahko ponaša z lepim napredkom. Največje ovire stavi delavstvu nazadnjaška vlada in seveda podjetniki tudi. Prave koalicijske pravice nima še bosansko-hercegovsko delavstvo. — Na Ogrskem, tej klasični deželi zatiranja, so se strokovne organizacije lepo ojačile. — Na Hrvatskem napreduje strokovno gibanje in obenem nazaduje število izseljencev. Iz tega se lahko sklepa, da je delo strokovnih organizacij že toliko izboljšalo življenske razmere delavstva, da se čuti tudi doma zadovoljno. Vse lepe besede in vsa dobrodelnost od »zgoraj« se doslej še ne more ponašati s sličnim rezultatom. — Poročilo iz Romaniije pove, da je vlada oropala vse delavstvo po državnih obratih koalicijske pravice in da podpira krepko podjetnike pri snovanju žolnih organizacij. — Na Srbiskem so se v zadnjih letih strokovne organizacije lepo razvile in delavstvo ima tudi že več strokovnih listov. — Deželna centrala iz Švice je poslala obširno poročilo z bogatimi statističnimi materialom. Zlasti je zanimiv odstavek o socialni zakonodaji. — V Italiji tvorijo največje število organiziranega delavstva poljedelski delavci. Italijansko delavstvo je z enodnevno splošno stavko protestiralo proti roparskemu pohodu v Tripolitanijo. — V Španiji je naraslo število organiziranih delavcev na 80.000. To je za razmere, ki vladajo na Španskem, krasen uspeh. Vlada je brutalna, domači in tuji kapitalisti brezvestno izkoriščajo delavstvo. — Poročilo iz Zedinjenih držav je izredno obširno. Poročilo poudarja zlasti kulturno vrednost in vpliv strokovnih organizacij. Poročilo našteva mnogo socialnopolitičnih in gospodarskih pridobitev, ki jih je priborilo delavstvo v resnem boju s kapitalizmom.

EMILE ZOLA:

Rim.

(Dalje.)

XVI.

Drugi dan, po povratku s pokopališča po pogrebu je Pierre sam zajtrkoval v svoji sobi; od kardinala in donne Serafine se je hotel posloviti popoldne. Zvečer, z vlakom, ki odhaja ob deseti in sedemnajst minut, je hotel zapustiti Rim. Nič ga ni več zadrževalo; le en obisk je hotel še opraviti, ki mu je bil pri sreči — starega Orlanda je hotel obiskati, junaka neodvisnosti, kateremu je bil pravi oblubljen, da ne zapusti Rima, ne da bi se prej še obširno pomenil z njim. Ob dveh je dal poklicati izvoščka, ki ga je odpeljal v ulico Venti Settembre.

Vso noč je nalahno pršlo in od vlage je bilo vse mesto odeto z zelenkastim soparom. Zdaj ni več deževalo, toda nebo je ostalo mračno, in pročelja novih velikih palač v ulici Venti Settembre so bile s svojimi enakimi balkoni, s svojimi enakomernimi okni, ki so se vrstili brez konca in kraja, pod tem decemberskim nebo videti medla in neizmerno otožna. Zlasti finančno ministrstvo, ta ogromna grmada zidovja in skulptur, je izgledalo kakor mrtvo mesto, kakor neskončno žalostno veliko brezkrvno telo, ki ga je zapustilo življenje. Zrak se je vsled dežja oblačil. Bilo je skoraj vroče; vladala je vlažna toplota mrzlice.

V veži male palače Prada je srečal Pierre na svoje začudenje štiri ali pet gospodov, ki so se napravljali, da odlože svoje svrtnike; sluga mu je dejal, da ima gospod grof sestaneke s podjetniki. Toda ker hoče gospod abbé obiskati grofovega očeta, naj gre kar v tretje nadstropje. Mala vrata na desni nad stopniščem.

Ali v prvem nadstropju se je Pierre nena-

doma sestal s Prado, ki je sprejemal svoje podjetnike. Opazil je, da je silno prebledel, ko ga je spoznal. Izza one strašne drame se nista bila videla. Duhovnik je torej razumel, kakšen strah, kakšen neprilichen spomin na moralno sokrivdo, kakšen smrten nemir je morala njegova prikazen zbuditi v tem možu.

»Prihajate li k meni? Ali mi imate kaj povedati?«

»Ne, pripravljam se na odhod, pa bi se rad poslovil od Vašega očeta.«

Prada je še bolj poblebel; ves obraz mu je trepetal.

»O, k mojemu očetu hočete. Nekoliko bolehen je — ozirajte se na to.«

Njegov strah je bil njegov volji izdajal, česa se je bal: Nepredvidne besede, morda celo kakšnega zadnjega naloga, kletve onega moža in one žene, ki ju je ubil. Gotovo bi tedaj tudi njegov oče umrl.

»Oh, kako je sitno, da Vas ne morem spremiti gor! Ti gospodje me pričakujejo. Moj Bog, kako nerodno je to! Čim utegnem, pridem za Vami. O, takoj, takoj!«

Ker ni vedel, kako bi ga zadržal, ga je moral pustiti samega k očetu, medtem ko je bil sam tu doli prikovan od svojih denarnih zadev, ki so se poslabšale. Ali s kakšnimi uplašeni očmi je gledal za njim, kako je beračil ves njegov trepet! Njegov oče, edina njegova resnična ljubezen, velika, čista in zvesta strast njegovega življenja!

»Ne dajte, da bi preveč govoril, razveselite ga. Kaj ne da storite to?«

Gori ni odprl vrat Battista, svojemu gospodarju skrajno vdani vojaku, temuč povsem mlad mož, česar ni Pierre začel niti opazil. Našel je povsem golo, povsem belo sobo z enostavno svetlo papirnatno tapeto z modrimi cvetlicami, z uborno za zaslonom stoječo železno

posteljo, z deskami na steni, ki so služile za knjižnico, s črno leseno mizo in dvema navadnima stoloma tako kakor prej. In skozi široko, svetlo okno brez zaves je bilo videti enako čudovito panoramo Rima — ves Rim tja do čudovitega drevja na Janikulu. Ta dan je svinčeno nebo pritiskalo na to sliko in mračne, žalostne sence so jo preplavljale. Ali stari Orlando sam s svojo krasno staro, belo levjo glavo, z mogočnim obrazom, z mladostnimi očmi, v katerih so še žarele strasti, ki so nekoč kipele v tej ognjeviti duši, se ni izpremenil. Pierre ga je našel v onem naslanjaču, poleg iste z enakimi časopisi pokrite mize; noge so mu bile odete z istim črnim pogrinjalom, kakor da bi ga držala ta mrtva bedra v kamnitnem oklepu priklenjenega, tako da je bil človek lahko prepričan, da ga najde po mesecih, po letih brez vsake izpremembe na živem gornjem delu telesa, z njegovim od moči in inteligentnosti se bleščečim obrazom.

Vendar je bil tega mračnega dne videti potr in obraz mu je bil teman.

»Oh, tukaj ste, moj ljubi gospod Froment! Že tri dni mislim na Vas; zamišljam se v grozne dneve, ki ste jih morali preživeti v tej tragični palači Bocanera. Moj Bog, kakšen grozen slučaj! Srce se mi obrača v telesu; ti časopisi mi s podrobnostmi, ki jih objavljajo, še bolj rujejo po duši.«

Pokazal je na časopise, ki so bili raztreseni po mizi. Potem je s kretinjo prepodil to mračno zgodbo, odslovil mrtve Benedete, ki ga je preganjala.

»No, kaj pa Vi?«

»Nocoj odpotujem; nisem hotel zapustiti Rima, ne da bi še enkrat stisnil Vaše junaške roke.«

»Vi potujete? Kaj pa Vaša knjiga?«

»Moja knjiga — Sveti oče me je sprejel —

vdal sem se, zavrgel sem svoje delo.«

Orlando ga je srepo pogledal. Zavladal je kratek molk, in medtem so si povedale njiu oči vse, kar so si imele povedati. Niti enemu niti drugemu se ni zdelo, da bi bilo treba kaj razlaganja.

»Prav ste storili,« je stavec enostavno zaključil. »Vaša knjiga je bila utvara.«

»Da, utvara otročarija, in sam sem jo preklel, v imenu resnice in razuma.«

Na otožnih ustnicah pobitega junaka se je zopet prikazal smehljaj.

»Vse ste torej videli in razumeli. Zdaj veste vse?«

»Da, vse vem, in zato se nisem hotel odpeljati, ne da bi govoril z Vami odkritosrčno, kakor sva si obljubila.«

Orlando je to zelo razveselilo. Ali naenkrat se je spomnil na mladega moža, ki je bil Pierru odprl vrata in je potem skromno sedel na oddaljen stol pri oknu. Bil je še skoraj otrok, še ne dvajset let star, golobrad, plave lepote, kakršna cvete včas v Napulju. Imel je dolge kodraste lase, kožo kakor lilija, usta kakor roža, in pred vsem sanjave, hrepeneče oči neskončne blagosti. Starec ga je očetovsko predstavil: Angiolo Mascara, vnuk enega njegovih starih bojnih tovarišev, povestnega Mascara iz četrte tisočletih, ki je s stotino ran padel kakor junak.

»Dal sem ga poklicati, da ga oštejem,« je smehljaje nadaljeval. »Pomislite, to fante s svojim dekliskim obrazom se Vam spušča v nove ideje! Anarhist je; tri ali štiri tucate anarhistov imamo v Italiji, in on je med njimi. Pravzaprav je čisto priden majhen deček, ki ima le še svojo mater in jo preživlja z zaslužkom svoje skromne službe; ali danes ali jutri ga zapode. Čuj me, ljubo dete, obljubiti mi moraš, da boš pameten.«

(Dalje.)

Drugi del mednarodnega poročila razpravlja o mednarodnih tajništvih poedinih strok. To poročilo je nekaj novega. Doslej je v mednarodnem delavskem gibanju 28 mednarodnih tajništev poedinih strok in sicer ima 24 od njih svoj sedež v Nemčiji, 2 na Angleškem, 1 je na Holandskem, 1 pa v Švici. Tajništvo slikarjev je bilo ustanovljeno prav pred kratkim. Poročila so poslala, žal, le tajništva, ki so v Nemčiji. V letu 1912 so imela tajništva sledeče število članov: peki 63.187 (v 13 različnih deželah), stavbinski delavci 418.590 (14), pivovarniški delavci 118.681 (8), knjigoveži 46.588 (12), tiskarji 134.700 (14), tovarniški delavci 267.052 (7), brivski pomočniki 4100 (3), občinski delavci 64.786 (8), steklarski delavci 42.450 (17), lesni delavci 320.600 (20), hotelški in gostilniški uslužbenci 28.129 (7), klobučarji 30.200 (13), krznarji 6406 (4), litografi 34.266 (14), kovinarji 970.420 (18), delavci s porcelanom 36.050 (7), sedlarji 18.567 (5), krojači 101.500 (15), čevljarji in usnarji 64.400 (11), kamnarski delavci 45.000 (16), tobačni delavci 50.125 (7), transportni delavci 821.816 (21), lončarji 15.978 (6), skupaj 3.703.591 članov. Ako pa prištejemo k temu številu še število rudarjev, tekstilnih delavcev itd. tedaj je nad 5 milijonov delavcev združenih v mednarodnih tajništvih poedinih strok. Zlasti v Ameriki in na Angleškem je še mnogo strokovnih organizacij, katera bi treba šele pridobiti za mednarodno združenje po poklicih.

Poročevalci mednarodnih tajništev poedinih strok so tudi na kratko očrtali postanek in razvoj dotičnega tajništva. Zelo so zanimiva, ker kažejo, kako zgodaj se je zbudilo v delavcih spoznanje, da morajo gojiti ozke stike s tovariši izven lastne dežele.

11.435.498 delavcev je štela v letu 1911 armada zavednega delavstva. Da je to število danes še znatno večje, o tem ni dvoma. To je armada, ki krči pot socialističnim idejam in ki nam je porok, da hitimo nevzdržema do našega cilja.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Občni zbor ljubljanske podružnice »Ljubljana«** planinskega društva »Die Naturfreunde« se je vršil pretečeni četrtek in je prav lepo uspel. Udeležba sicer ni bila taka, kakor bi jo lahko pričakovali, ker slovensko delavstvo ne kaže za to organizacijo potrebnega zanimanja. Občni zbor je ob napovedani uri otvoril predsednik sodr. Jandek in na kratko orisal dosedanje delovanje podružnice. Obznanje, da dosedanemu odboru ni bilo mogoče zanesti med širše plasti slovenskega delavstva, zadostno zanimanje za važnost turistike in izražajo nado, da bo tekoče leto morda uspešnejše. Blagajnik sodr. Wolfesberger poroča, da je štela podružnica v pretečenem letu 22 članov, ki so vsi redno vplačali svoje prispevke. Društveni člani so napravili v poslovni dobi tudi več izletov in par precej težkih tur v Kamniških planinah. Nato so bili v odbor izvoljeni: sledeči sodrugi in sicer: Jandek, Pitsch, Benc, Zupančič, Petrič, Kocmur, Lapajne in Krombholz. Pri točki »raznosterstie« se je razvnela prav živahna debata o notranjem poslovanju podružnice in je pokazala, da se člani prav resno pripravljajo zanesti zanimanje za društvo v vse tiste kroge, katerim je namenjeno. Končno so se sodrugi vzeli z žalostjo na znanje, da jih zapusti dosednji blaginjak sodr. Wolfesberger, ki je bil eden najdaljših članov. Društveni lokal se nahaja v restavraciji »International« na Resljevi cesti in se shajajo tam sodrugi turisti vsak četrtek ob 8. zvečer.

— **Kdor se je veter, žanje vihar.** Pred nekaj meseci smo priobčili nedolžno notico, ki se je pečala s surovim nastopom nekega železniškega uradnika napram podrejenemu vrtarju drž. železnice. Mislili smo, da bo to zadostovalo, da se uprava pobriga za stvar in jo brez nadaljnjih intervencij javnosti primerno uredi. Galamboš menda ni zadovoljen, da le njegovi uslužbenci poznajo njegovo popolno nezmožnost, on temveč hoče imeti še javno potrdilo in zato tira vsako malenkost do skrajnosti. Ker smo objavili gori omenjeni slučaj, zato ima sedaj itakopazen vrtar mučno disciplinarne preiskave, ki seveda ne more imeti drugih posledic, kakor da potrdi to, kar smo napisali mi. Res vzorna je državnoželezniška uprava, vsaj v kraljestvu dvornega svetnika Galamboša. Pravica in objektivnost sta mu popolnoma neznanca pojma. Sistematično sili svoje uslužbenke, da se zatekajo po pomoč v javnost in pred sodišča, on pa križa svoji roki in podpisuje dekrete, s katerimi se pričenjajo disciplinarne preiskave. To je seveda salomonska modrost, s katero se prav lahko vlada. Vprašanje je le: Koliko časa? In tudi na to imamo odgovor: Dokler bodo železničarji tako naivni, da bodo slepo verjeli jugoslovanskim frazerjem, ki imajo vedno polna usta, tam kjer jih ni treba, ki pa hrabro skrivajo svoje elastične hrbtnice, kadar je treba zastopati interese železničarjev. Železničarji, pripravite se, vihar se bliža! — Rectus.

— **Jugoslovansko človekoljubje.** Včeraj ob 4. zjutraj je nenadoma obohel v službi na državnem kolodvoru sodrug Blatnik. Krč ga je držal v želodcu in ga grozno mučil, da ni mogel niti na svoj dom. Zvijal se je bolečin po trdih deskah premikaške barake in v srce se je smilil vsakemu, kdor ga je videl. Edini, ki ni imel z revežem sočutja, je bil njegov neposredni predstojnik znani »Platzmeister« Tomaž Tavčar. Ta možakar ne le da se sam ni pobrigal za obolelega, tudi ni čutil potrebe rešiti svojo dolžnost in naznaniti slučaj službujočemu uradniku. Blatnik se je mučil, dokler ni prišla njegova soproga, ki je šele vsa obupana javila bolezen svojega moža gosp. prometnemu uradniku. Ta je seveda obvestil zdravnika gosp. dr. Illnerja, ki je takoj prišel na lice mesta in odredil, da so bolnika prepeljali v deželno bolnico. Pohvalno moramo omeniti, da je službujoči uradni gosp. Ješe človekoljubu (?) Tavčarju precej glasno in razumljivo pojasnil stališče, seveda brez nade na uspeh, kajti kmet ostane

kmet. Pri tej priliki bi pa opozorili one maloštevilne železničarje, ki še trobijo v hrpavi jugoslovanski rog na ta slučaj, ki jim zopet sijajno dokazuje »jugoslovansko« ljubezen. Opazovalec.

— **Malo manj nasilja** svetujemo pri agitaciji za edino zveličavno jugoslovansko omejenost gibanju gg. Drenovcu in Umniku. Oba sta sicer visoka dostojanstvenika v državni železniški službi in celo spremljata tranzitne vlake na južni kolodvor in nazaj, vendar pa še do danes ne vesta, da ni lepo napadati med vožnjo na stroju ljudi. Za danes se ne bomo spuščali v posameznosti, povdarjamo pa, da kdor ima maslo na glavi, naj ne hodi na sonce. — k.

— **Društvo železniških uslužbencev** za vzajemno podpiranje ob smrti v Ljubljani vabi svoje člane na redni občni zbor, ki bo v nedeljo dne 9. t. m. ob pol desetih dopoldne v restavracijskih prostorih hotela »Južni kolodvor« (Stelzer) v Ljubljani.

— **Pomlad se bliža.** Prijatelj »Zarja« nam piše: »Zarja« je svoj čas prav umestno opozorila mestni magistrat na nezazidano stavbišče na prostoru stare bolnišnice, ki leta in leta ne donaja lastniku nobene koristi. V Ljubljani imamo pre malo otroških igrišč, kjer se mladina lahko izleta in premalo senčnih kotičkov, kjer bi okoličansko delavstvo, ki dela v ljubljanskih obrtnih zavodih, lahko prebrlo svoj opoldanski oddih in zložno povzročilo svoj grizljaj. Omenjene zemljišče je kot nalašč za ta namen in uverjeni smo, da bi ga lastnik do preklica oz. do predaje proti mali odškodnini ali pa brezplačno odstopil mestni občini, ki bi ga brez dragih naprav lahko izročila vnanjemu delavstvu in mladini na razpolago. Pomlad se bliža in sonce že giblje mladi, razposajeni svet. Nujno je priporočiti mestnemu magistratu, da pravočasno izvrši ta nasvet, ki občini ne nalaga imena vrednih stroškov, za okoličansko delavstvo in za mladino pa bi bil prav blagodejen. Drugod po svetu je zanimanje za taka vprašanja mnogo večje. Pred kratkim je bilo v Düsseldorfu zborovanje nemških mest in vrtnarskih ravnatelj Enke iz Kelmorajna je obširno utemeljeval zahtevo, da občine pravočasno poskrbe za otroška igrišča, in vrtnarski ravnatelj baron Engelhardt iz Düsseldorfa je s prav krepkimi besedami grajal, da ostaja po mestih mnogo nezazidanega sveta praktično neizrabljenega. Vprašanje otroških igrišč je dovolj važno in resno, da se ga tudi ljubljanska občina lahko resno poloti. Torej na delo!

— **Naš grob.** Včeraj je v deželni bolnici umrl po dolgi srčni bolezni delavec sodrug Jernej Ravnikar. Pokojnik je bil zvest in delaven sodrug in ostane ljubljanskemu delavstvu v najlepšem spominu!

— **Umrli so v Ljubljani.** Leon Brozovič, krojačev sin, 10 mesecev. — Amalija Koller, zasebnica, 82 let. — Alojzija Šegatin, čevljarjeva hči, 8 mesecev. — Marija Klnk, hči čevljarkega pomočnika, 3 leta. — Viktor Milavec, sin izdelovalatelja orgelj in posestnika, 5 mesecev. — Marija Žvab, dekla, 38 let. — Uršula Franz, vdova sprevodnika južne železnice, 65 let. — Marija Aman, žena gostilničarja, 41 let. — Anton Reic, bivši delavec, 72 let. — Jernej Hafner, sin usnjarskega pomočnika, 17 mesecev. — Ivan Traven, vpokojeni dacar, 80 let. — Kazimir Kralj, sin posestnika, 4 leta.

— **Riž v ajdovi moki.** Pred kratkim je bilo več mokaerjev pred sodiščem občutno kaznovanih, ker so prodajali z rižem mešana ajdova moka. Trgovci se opozarjajo, da smejo sicer rižev ajdovo moko prodajati, toda le, če jo označijo pri prodaji s pravim imenom. Kaznjivo pa je prodajati to zmes za čisto ajdovo moko in brez označbe, da je z rižem mešana ajdova moka. Občutnost se tudi opozarja na prodajo teh dveh vrst moka. Z rižem mešana ajdova moka ni zdravju škodljiva, pač pa manj vredna kot čista ajdova. Zato je tudi cenejša. Mlinarji in mokaerji jo mešajo zato, ker je riž cenejši kot ajda in zato, ker se baže mešana bolje ohrani.

— **S trebmuhom za kruhom.** V ponedeljek se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 26 Hrvatov in 8 Slovencev; nazaj je pa prišlo 15 Bolgarov in 25 Ogrrov in Hrvatov. 8 Hrvatov je šlo v Solnograd, 25 slovenskih tesačev se je pripeljalo s Hrvaškega.

— **Od ogljika omamljene** so včeraj zjutraj dobili v lastnem stanovanju na Dunajski cesti št. 19 Antonijo Sajatovo, Marijo in Ireno Tavčarjevo in Rožo Mačkovo. Bile so vse v posteljah in bi bile neizogibno vse za vedno zaspale, ako bi jih ne bili še pravočasno rešili. Prvi je dospel na lice mesta gosp. dr. Rus, nato pa obveščeni policijski zdravnik gosp. dr. Illner, ki sta odredila, da so omamljenke prenesli na zrak in spravili k sebi. Vse štiri so, ko so jih prenesli na zrak, neznošno bruhale. Omamile so se bile od ogljika, ki je prišel od preveč zakurjene peči in je le malo manjkalo, da niso vse štiri postale njegova žrtev.

— **Zrtev alkohola.** 47 let starega kajzarja Janeza Juhanta pri Podborštu je njegov brat v pijanosti s kolom tako močno udaril po glavi, da so nevarno ranjenega Janeza morali prepeljati v dež. bolnišnico.

— **Najden vtopljenec.** V nedeljo popoldne je opazil ob Ljubljani, in sicer pri izteku Borovnišče v Ljubljano lovec K. gr. Lichtenberg ne daleč od nasprotnega obrežja sumljivo stvar, ki jo je nesla voda. Poslal je ponjo psa, ki je šel takoj v vodo, toda ko je prišel do omenjene stvari, je začel pes lajati in je ni hotel prijeti. Medtem je lovec spoznal, da mora biti kak vtopljenec in je tekel do Podpeči, kjer je dobil čolnarja Tineta Boha. Boh je potegnil truplo na suho, in to z veliko težavo. Kdo je vtopljenec se ne ve, ker je truplo že tako segnilo, da ga je nemogoče spoznati. Truplo je moralo biti že dolgo časa v vodi. Mogoče je, da je vtopljenec vajenec trgovca Rutnerja, ki ga pogrešajo že 7 tednov.

— **Ponesrečen čoln.** V ponedeljek popoldne je neki čolnar povelj po Ljubljani s polnim čolnom pilotov. V takozvani špi je voda čoln zanesla v Grubarjev prekop. Ko je čolnar uvi-

del, da ni kos valovom, je skočil iz čolna in priplaval na suho, čoln je pa povelj z lesom do Karlovskega mostu, kjer se je zadel v kamenito podstavo (kozo) in se takoj razdvojil. Pilote, kakor tudi ostanki čolna je voda odnesla in so jih nekaj polovili, nekaj jih je šlo pa pri odprti zatvornici dalje. Škode je približno 1500 kron.

— **Izgubila ali okradena** je bila v ponedeljek popoldne na Dolenjskem kolodvoru Frančiška Kožar iz Čušperka na Dolenjskem. Pogrešila je namreč, ko je hotela kupiti vozni list, denarnico, v kateri je imela 6 bankovcev po 20 K in zlat prstan z rdečim in belim kamnom.

— **Izgubljeno in najdeno.** Zasebnica Albertina Obreza je izgubila črno ročno torbico. — Lina Gatsch je izgubila zlat prstan z briljantom, vreden 200 K. — Služkinja Frančiška Marčan je izgubila črno denarnico z okoli 20 K denarja.

— **Antonija Princ** je izgubila belo svilnato ročno torbico, v kateri je imela zlato brožo in nekaj drobiža. — Hlapec Josip Snoj je izgubil 16 K 70 vin., zaviti v nogavici.

Neiztožljive »šarfmaheerske« menice.

Pred dobrim tednom je graško sodišče izreklo razsodbo, ki je velike važnosti za delavsko gibanje. V zloglasni pravdi, ki jo je naperila graška zveza mizarskih mojstrov zoper svojega člana mizarskega mojstra Antona Smolnika na izplačilo globe, so »šarfmaheerji« pogoreli na vsej črti in trgovsko sodišče jim je vtisnilo na čelo pečat nemoralnosti. Ta razsodba je najlepše zadoščenje graškim mizarskim delavcem.

Povod za pravdo je dal boj v graški mizarski obrti, ki so ga uprizorili mojstri z namenom, da se odkrižajo neprijetne strokovne organizacije in da jo nadomestijo s krščansko organizacijo, ki bi bila mojstrom vdana in ki bi jo obračali, kakor bi se jim zljubilo. Ko se je v juniju iztekla kolektivna pogodba, so predložili mizarski pomočniki jako skromne mezdne zahteve, še preden so se pogajanja o predloženih zahtevah začela, je veliko število mizarskih mojstrov ugodilo zahtevam organizacije, kar je izpričuje, da te zahteve niso bile pretirane in da so jih mizarski mojstri lahko izpolnili. V tem pa so začeli najhujši petelini, ki niso sili veliki zvoncev v zvezi mizarskih mojstrov, z nezmerno agitacijo in nahujskali so več mojstrov, da so odklonili delavske zahteve, vsled česar so mizarski pomočniki v nekaterih delavnicah stopili v stavko. »Šarfmaheerji« so nato odgovorili s splošno zaprtijo in pametnejše podjetnike, ki jim ni bilo do tako nevarnega boja, so prisilili s svojimi zloglasnimi pravili. V teh pravilih stoji, da mora vsak član pri zvezi založiti menico, ki naj služi načelstvu za jamstvo, da se bo član slepo držal načelstvenih sklepov. Načelstvo ima namreč pravico, da kaznuje člane, ki se ne brigajo za načelstvene sklepe, z globo do 1000 K. Pravila pa onemogočajo tudi članom izstop iz te šarfmaheerske organizacije, ker je izstop treba naznaniti ob koncu leta in stopi v veljavo to naznanilo šele po preteku pol leta. Da je v statutih izrecno izraženo, da je namen organizacije: pobijanje delavskih zahtev, ni treba posebej omenjati in le kaže, kako širokovestno se obnašajo proti podjetniškim organizacijam politične oblasti, ki nadlegujejo in otežujejo ustanavljanje delavskih organizacij z vsakovrstnimi šikanami in zaprekami.

Mizarski molster Anton Smolnik, ki je že popred ugodil zahtevi svojih pomočnikov in ki je bil takisto pozvan, da zapre svojo delavnico, je spoznal, da bi s tem spravil v nevarnost svojo eksistenco in prelomil delavcem dano besedo. Zvezi je odgovoril, da se iz navedenih razlogov ne more pridružiti sklepu. Načelstvo ga je nato kaznovalo z globo 1000 kron in ko se je temu uprl, mu je diktiralo nadaljne globe, da bi ga prisililo k pohlevnosti. Zoper to ostudno izsiljevanje, ki je zahtevalo, da pahne 80 delavskih družin brez vzroka na cesto, je Smolnik poklical na pomoč državno pravdnštvo, ki pa je ostalo gluho na poziv in ni v ravnanju »šarfmaheerjev« opazilo nič kaznivga.

Med tem je zveza mojstrov v boju z delavci doživela sramoten poraz. Da utolaži svojo besno jezo, je začelo načelstvo iztoževati založeno Smolnikovo menico, glasečo se na 1000 kron, za pokritje diktirane globe. Zoper plačilno povelje se je Smolnik uprl in graško trgovsko sodišče je po dvodnevnih razpravi zavrnilo šarfmaheerske tožnike. Razprava sama je spravila na dan vso moralno nesnago, ki je nakopičena v zvezi mizarskih mojstrov; in zlasti pokazala tudi moralno propalost klerikalne zveze lesnih delavcev, ki je na škodo delavstva hlapčevala podjetnikom. Razsodba pa je skeleča zaušnica za podjetniško organizacijo in ne »krščanske« priganjaje. Sodišče je izreklo, da od načelstva sklenjena izprtija nasprotuje koalicijskemu zakonu in da je nemoralna, vsled česar je bil sklep neveljaven in za člane neobvezen. Razsodba je dalekosežnega pomena, ker izreka, da so manipulacije podjetniških organizacij z založenimi menicami za strahovanje članov po veliki večini nepostavne in neveljavne.

Stajersko.

— **Letošnji vojaški nabori se vrše:** Maribor mesto 16. in 17. aprila, Maribor okolica: Rančev-Pesnica 18., 19., 21. in 22. aprila, Sv. Lenart v Slov. gorah 23. in 24., Rače 25. in 26. in Slov. Bistrica 28., 29. in 30. aprila, Radgona 1. in 3. in Cmurek 4., 5. in 6. marca. Celje mesto 1. aprila, Celje okolica 2., 3., 4. in 5., Šmarje 7. in 8., Laško 9., 10. in 11., Vransko 12. in 14., Mozirje 15. in 16. in Ljubno 17. aprila; Konjice 28., 29. in 30. aprila; Ljutomer 1. in 3. in Gornja Radgona 4. in 5. marca; Ptuj mesto 6. marca, Ptuj okolica 6., 7., 8., 10., 11. in 12., Ormož 13.

in 14. in Rogatec 15. in 17. marca; Sevnica 18. Kozje 26. in 27. in Brežice 28., 29. in 31. marca; Šoštanj 18. in 19., Slovenjgradec 21., 22. in 24. in Marenberg 24., 25. in 26. aprila.

— **Otrok je zgorel.** Iz Ljubna poročajo: V petek dopoldne je bila sedemletna hčerka lovca Oberauerja sama v kuhinji. Oče in mati sta rezala slamo na podu. Dekletce je najbrže prišlo preblizu ognjišča, ker se ji je vnela obeka. V hipu je bil ves otrok v plamenu. 13letni deček, ki je videl gorečega otroka, je hitro obvestil starše, ki so sicer takoj prihiteli, a žal že prepozno. Otrok je bil tako močno opečen, da je v soboto ob 3. popoldne umrl.

— **Redek lovski plen.** Dne 30. januarja 1913 je padel v občinskem lovu Sv. Ana, župnika Makole, že okoli 10 let zasledovan divji prašič, zadet od več krogel. Zadnji smrtno rano mu je poslal najemnik tega lova g. Hajšek Matija sam. Starček, kosmat kakor medved, je ob sprednjih nogah 1 m visok in 180 cm dol (brez repa) ter tehtal 180 kg. Predlansko jesen se je ta prašič pridružil domačim svinjam posestnika Frliča pri Sv. Ani, katere so bile v gozdu na kostonjevi paši. Spremil je svoje hčice do njih doma in kavalirsko čakal bližajočo smrt, kar pa prašiču ni nič škodovalo. Naslednjega občejanja z domačimi svinjami na so se le pokazali. Dve domači svinji sta povrgli lansko spomlad po 6 in 8 krasnih, povsem divjim mladičem podobnih praset, katere so bila kaj živahna in videti prav zdrava. Le škoda, da se ta regeneracija ni obdržala na plemu, ampak se prodala nekemu gostilničarju v Mariboru v reklamo njegove gostilne. To je zadnji divji ščetinar, ki je zašel v naše že dokaj izredčene gozdove.

— **Cigareta je povzročila smrt.** V nedeljo je prišel v Gradcu delavec Karol Painsi vinjen domov. Vlegel se je v posteljo ter kadil v postelji cigareto. S prižgano cigareto v ustih je zaspal. Cigareta je padla na posteljo in vnela odejo. Kmalu je bila postelja v plamenu, pa tudi ostala oprava. Ko je prišla rešilna družba, je bil Painsi že mrtev.

Koroško.

— **Smrtna nezgoda na železnici.** Iz Rikarjeve vesi nam poročajo: V nedeljo zvečer se je zgodila na naši postaji strahotna nezgoda. Ko je zapuščal osebni vlak št. 416 postajo, je hotelo 25letno dekle še izstopiti. Pri tem pa je padla pod kolesa, ki so ji zdrobila spodnji del telesa. S tovarnim vlakom št. 453 so nezvestno dekle prepeljali v Celovec, kjer je ob 10. zvečer v ordinacijski sobi na južnem kolodvoru umrla. Ime dekletovo še ni znano. Bala je šivilja iz velikovške okolice.

Umetnost in književnost.

— **Iz gledališke pisarne.** Jutri, v četrtek ob pol 8. za kronske predstave priljubljena burka »Charleyeva teta«. V soboto zadnjič v sezoni »Hoffmannove pripovedi«; koloraturna pevka Cilka Otahalova gostuje v vlogi Olimpije. V nedeljo popoldne ob 3. zabavna farncoska veseligr »Mala čokoladarica«, zvečer ob 7. desetletni in zadnjič v sezoni opereta »Boccaccio«. Drugi teden se uprizeri Puccinijeva opera »Butterfly« in Birinskoga tragikomedija iz ruske revolucije »Vrtoglavec«.

— **Odborova seja »Matica Slovenske«** dne 28. januarja 1913. — Gospod predsednik se spominja smrti ustanovnika Ivana Murnika. — Marca bo 50 let od prvih priprav za ustanovitev »Matic Slovenske«. — Letošnja glavna skupščina bo dne 9. (devetega) marca. — Koroške zemljevidne se razpošiljajo v obmejnokraje v revizijo. — Matica izkuša doseči zametnjo publikacij s poljsko Akademijo znanosti in umetnosti v Krakovu. — Brzojavno je pozdravila svečanost Nemčičev v Križevcih in Vukotinovičev v Zagrebu. — Iz poročila blaginikovnega je razvidno, da se proračun za 1913 ni prekoračil. — »Matica« stopi v poštno-čepovni promet tudi za hrvaško-ogrski del države. Poverjeniku, ki prijavi vsaj 20 članov, se dajo publikacije v dar, ako na to reflektira. Rešijo se še druge gospodarske stvari. Talmi poroča: Članov je za 1913 dozdaj 3370. Tekom leta 1912 so pristopili štirje ustanovniki in štirje umrli.

— **Glavna skupščina »Matica Slovenske«** bo dne 9. (devetega) marca. Samostalne predloge za to skupščino je v smislu državnih pravil prijaviti odboru vsaj 14 dni prej.

Razsodbe obrtnih sodišč.

Delodajalca ne zadene krivda, ako je primerno shranjena delavska knjižica ukradena.

Delavsko knjižico stavbinskega delavca so vlomilci toženemu podjetniku odnesli iz zaklenjene miznice njegove pisarne; o tem je bil delavec 15. januarja obveščen in pri odstopu 20. januarja ni dobil delavske knjižice. Dobil je je šele 25. januarja, ko jo je policija našla. Pri odstopu je dobil le potrdilo, da se je delavska knjižica izgubila. Tožbo na odškodnino, ker se je izročitev delavske knjižice zakasnela, je sodišče odklonilo iz naslednjih razlogov:

Odgovornost delodajalca za izročeno delavsko knjižico je presojati po § 964 spl. drž. zak.; v zmislu tega paragrafa jamči hranitelj za škodo, ki nastane vsled njegove nemarnosti, a ne za slučajno škodo. Ker je obtoženec shranil delavsko knjižico v zaklenjeni miznici svoje pisarne, ni zanemaril svoje dolžnosti. Da se je izvršil vlom v miznico in da je bila izmaknjena delavska knjižica iz nje, je pripisati slučajju, za katerega toženec v zmislu navedenega paragrafa ne jamči. S tem da je tožnik takoj naslednji dan obvestil o izgubi in mu postavil potrdilo o izgubljeni knjižici, je toženec storil vse, kar je bilo v njegovi moči, da zmanjša tožnikovo škodo in da omogoči izdajo nove knjižice.

Ako v delovni pogodbi ni dogovorjena mezda, je delavec opravičen brez odpovedi zapustiti delo, ako mu delodajalec ne plača primerne mezde.

Obrtno sodišče je tožbi ključavničarskega pomočnika na plačilo 14dnevne odpovedne odškodnine v znesku 48 K do zneska 36 K ugodilo. Presežni zahtevek je odklonilo.

Po soglasni izjavi spornih strank je toženec pomočnika 12. septembra sprejel na delo in pri sprejemu ni bila dogovorjena višina mezde in tudi ne odpovedna doba. Naslednji dan, 13. septembra, je tožnik prišel na delo in toženec mu je dejal, da mu plača le po 16 K na teden; ta mezda je bila tožniku prenizka, toženec ni bil voljan plačati niti 18 K in tožnik je vsled tega zapustil delo.

Tožnik smatra tedensko mezdo 24 K svoji delovni sili primerno in zahteva od toženca odškodnino za 14dnevno odpovedno dobo v znesku 48 K.

Toženec ugovarja, da je tožniku ponudil 16 K tedenske mezde in da tožnik za ta znesek ni sprejel dela.

Razlogi: Med spornima strankama je bila sklenjena delovna pogodba; ker mezda ob sklenitvi pogodbe ni bila dogovorjena, jo je določiti v zmislu § 1152 spl. drž. zak.

Za primerno nagrado je sodišče vožgled tožnikovemu poklicu in njegovi izjavi, da sprejme delo za tedenskih 18 K, spoznalo tedensko mezdo 18 K in ker mu delodajalec ni hotel plačati te primerne nagrade, je bil tožnik v zmislu § 82 a lit. d) obrtn. reda opravičen zapustiti delo; ker ni bila dogovorjena odpovedna doba, je sodišče po §§ 77 in 84 navedenega zakona tožniku prisodilo znesek 36 K,

glede na presežni znesek pa je tožbeni zahtevek kot neutemeljen zavrnilo.

Tablica z napisom »Kajenje prepovedano« velja za posvarilo v zmislu § 82 lit. g) obrtn. reda. Delodajalec sme brez odpovedi odpustiti delavca, ki se ne ozira na to prepoved.

Tožbo služabnika, ki je bil 10. novembra brez odpovedi odpuščjen in ki zahteva odškodnino za 14dnevno odpovedno dobo, je sodišče odklonilo.

Razlogi: Dognano je, da je tožnik kadil cigarete v skladišču, kjer je nabita tablica, ki vsled slame in lesa prepoveduje kajenje. Tablica s prepovedjo kajenja je zadostno posvarilo in so podani predpogoji za takojšnji odpust v zmislu § 82 lit. g) obrtn. reda.

Delodajalec sme odpustiti delavca, ki je vsled pijanosti nesposoben za delo (§ 82 lit. h) obrtn. reda.)

Sodišče je zavrnilo tožbo postavljajoč odra na stajbi, ki je bil 13. junija brez odpovedi odpuščjen in ki zahteva 14dnevno mezdo za odpovedno odškodnino.

Razlogi: Sodišče je smatralo za dognano, da je bil tožnik 13. junija ob pol 6. zvečer, ko se je nadaljevalo delo, tako pijan, da ga niso mogli pustiti na delo.

Z ozirom na nevarnost posla je bil tožnik, četudi ne totalno pijan, vendar za delo nesposoben. Ker je svojo nesposobnost za delo sam zakrivil, je podan razlog za takojšnji odpust v zmislu § 82 lit. h) obrtn. reda.

Tožbeni zahtevek je tedaj neutemeljen.

V teh okoliščinah ni bilo treba preiskovati, da li je bil tožnik že poprej ponovno in brezuspešno posvarjen vsled svoje pijanosti.

Širše meje.

Berlin, 5. Iz zanesljivega bolgarskega vira javlja, da bi bila Bolgarska pripravljena priznati v Odrinu mohamedanskega verskega dostojanstvenika, ampak da se ne zadovoljuje le z mestom Odrinom, temveč zahteva, da se razširi meja do Rodosta. Bolgarska ne sklene nobenega premirja več, ker je zadnje stalo zavezniške 400 milijonov frankov.

POMOŽNE ČETE.

Belgrad, 4. Srbska vojna uprava je odposlala kombinirane čete s potrebno municijo in z živčeni na pomoč Bolgarom in Črnogorcem. Vesti o konfliktih med Srbi in Bolgari se ne vjemajo z resnico. Naravno je, da so pred sklepom miru posamezna vprašanja odprta, niso pa tako globoko segajoča, da bi mogel zaradi njih nastati resen spor med zavezniki in tudi ni razloga misliti, da se ne bodo prijateljsko rešila.

Atene, 5. Grška vlada je odredila odhod grških pomožnih čet na bojišča v Traciji.

OPERACIJE USTAVLJENE?

Berlin, 5. Brzljavna agentura objavlja depeše iz Sofije, ki pravijo: Poslaniki trozveze so imeli pozno v noč konferenco pri italijanskem poslaniku. Nato je nemški poslanik posredoval pri bolgarski vladi. Boj pred Odrinom je zopet ustavljen. Bolgarska vlada je poslala vojaškim poveljnikom primerna navodila.

Berlin, 5. Iz uradnih krogov ni nobenega potrdila onih vesti, ki pravijo, da so Bolgari vsled posredovanja trozveze ustavili vojne operacije pred Odrinom.

Dunaj, 5. V tukajšnjih krogih sprejemajo vest o ustavljenem boju zelo skeptično.

NOVA KRIZA NA TURŠKEM?

Carigrad, 5. Vsled notranjih težav in trajnih sporov v armadi je povabil Mahmud Ševket vodje strank na Porto z namenom, da jih pridobi za sestavo koalicijskega ministristva. Njegov predlog je bil zelo hladno sprejet. Navsotoval je, da bi Haki paša sprejel mesto velikega vezirja, ali večina je zahtevala, da prevzame Said vodstvo kabineta. Tudi armada nasprotuje Mahmudu Ševketu. Generala Fuad in Pertev sta se izjavila proti njemu. Enver beg je postal popolnoma nemogoč; pri Čataldži ga niso trpeli, zato so ga poslali v Isnid, da vodi izvrstitev anatolskih redifov v armado. Tudi v Mali Aziji se kažejo znamenja razpada. V Smirni imajo prvaki neprenehoma konferenco s francoskim poslanikom. Sedanji kabinet je diplomatično in materialno tako na suhem, da ne bi povzročilo nobenega presenečenja več, ako bi sklenil mir in odstopil.

Mir v Mali Aziji.

Carigrad, 5. Uradno oporekajo vestem, da je vilajet Baza razglasil neodvisnost in da se razširjajo nemiri po Mali Aziji.

CESARJEVO PISMO CARJU.

Peterburg, 5. Princ Hohenlohe je dospel včeraj ob 10. dopoldne v Peterburg. Ob 3. popoldne ga je car sprejel v Carskem selu. Danes se udeleži dvornega lova pri Ropši. Na dvoru je bil zelo toplo sprejet. V Carskem selu vlada najmiroljubnejše razpoloženje.

KARDINAL NAGL UMRL.

Dunaj, 4. Kardinal Nagl je umrl ob tričetrti na 1. ponoči.

(Čudno je, da do jutra ni bilo mogoče zvedeti kardinalovo smrt. Zadnja vest, ki je bila izdana ob 1. ponoči, je dejala, da je kardinalovo stanje jako slabo. Tudi včerajšnji dunajski jutranji listi niso imeli poročila o kardinalovi smrti. Kakor je videti, se je smrt naravnost zatajevala. Dunajska »Zeit« n. pr. poroča, da »leži kardinal ob 11. zvečer v agoniji«. Potem ima notico pod vprašajočim zaglavjem: »Kardinal je umrl?« -- in tu pravi: Ob 2. ponoči nam javljajo: »Ko je prelat Wimmer zapustil škofijsko palačo, je na vprašanje o kardinalovem stanju odgovoril: »Zdaj mu je že dobro.« Vsled tega se vzdržuje govorica, da je kardinal že umrl in sicer ob četrti na dve. Od pol 2. dalje je nemogoče dobiti kakršnokoli zvezo s palačo, ki je popolnoma zaprta. Vratar odreka vsako obvestilo.« List zaključuje redakcija ob 3. zjutraj, pa je izšel brez vesti o smrti. Prav tako drugi dunajski listi. Očividno je torej, da se je smrt namenoma zatajevala. S kakšnim namenom, to je seveda uganka, ki dela dunajski javnosti veliko preglavico.

Nagl je bil rojen leta 1855. na Dunaju. Za mašnika je bil posvečen leta 1878. Služboval je najprej v Amstettnu na Nižjem Avstrijskem, pozneje je bil profesor na semenišču v Sv. Poltu, 1885. je postal dvorni kaplan, 1889. pa rektor cerkve nemškega poslanstva v Rimu, kjer je ostal 13 let. Leta 1902. je bil imenovan za škofa v Trstu, in iz tiste dobe je tudi pri nas znan. Bil je vseskozi reakcionaren, skrajno klerikalen, v nacionalnem oziru pa Slovencem neprijazen. Pred tremi leti je bil poklicen za koadjutorja dunajskega nadškofa dr. Grusche, kateremu je 25. septembra 1911. sledil kot nadškof. Kmalu nato je bil imenovan za kardinala. Tudi na tem mestu je prav debelo podčrtaval svoje skrajno klerikalno reakcionarno mišljenje.)

Pogreb.

Dunaj, 5. Naglov pogreb bo v petek ob treh popoldne. Pogreb bo vodil kardinal Skrbensky iz Prage. Včeraj zvečer je dvorni svetnik Weichselbaum konserviral kardinalovo truplo.

Naglov naslednik.

Rim, 5. V vatikanskih krogih so mnenja, da bo Naglov naslednik monsignor dr. Pfleger.

DELEGACIJE.

Dunaj, 5. Delegacije bodo imele prihodnje zasedanje meseca aprila na Dunaju.

SKUPNI MINISTRSKI SVET.

Dunaj, 5. Ta teden se snide skupni ministrski svet, da sestavi proračun za delegacije.

IZ FINANČNEGA ODSEKA.

Dunaj, 4. Danes je finančni odsek glasoval o četrti poglavju zakona o osebnih dohodkih. Pri paragrafu 154. je sodr. dr. Kemner predlagal, da se odpravi davčna prostost cesarja, cesarske rodbine in oficirjev. Meščanska večina je kajpakda socialno demokratični predlog, ki bi zagotovil državi na leto pet milijonov kron več, odklonila, in sicer predlog o cesarju in cesarski rodbini s 33 proti 11 socialno demokratičnim, češko-radikalnim in ukrajinskim glasovom. Predlog o častnikih je propadel z 28 proti 18 glasovom. Za ta predlog so poleg navedenih strank glasovali tudi meščanski Čehi in poljski demokrat dr. Grob. Jugoslovanski klerikalci so glasovali proti obema predlogoma. — K § 157 je bila sprejeta določba, da jamčijo za davčne globe tudi v skupnem gospodinjstvu živeči družinski člani. Otroci, ki podpirajo drugod živeče starše, smejo odbiti podpore od obdačenega dohodka; dalje so dovoljeni odbitki do 300 kron za zavarovalno premijo, prispevki za bolniško in nezgodno zavarovanje, vojaška taksa, do zneska 1000 kron enodostotna amortizacijska kvota hipotekarnih dolgov pri dohodkih do 3560 K. Odsek je sklenil nadalje ponovitev razprave o Stankovem predlogu, ki zahteva, da se smatrajo duhovniške korporacije za en davčni subjekt, dočim hoče vlada skupen dohodek duhovnih korporacij razdeliti na posamezne člane in bi tako mnogo duhovnih korporacij ušlo osebno dohodninskemu davku. — Dela v finančnem odseku ne napredujejo tako hitro, kakor želi vlada in več kot gotovo je, da mala finančna reforma do ponedeljkeve seje poslanske zbornice v odseku še ne bo rešena. Finančni odsek ima prihodnjo sejo jutri.

JEZIKOVNO VPRAŠANJE NA ČEŠKEM.

Dunaj, 5. »Fremdenblatt« izpodbija vesti, ki so krožile po češkem in nemškem časopisu o stališču, katerega je zavzela poslednja ministrska konferenca namrav urediti jezikovnega vprašanja pri političnih uradih na Češkem. »Fremdenblatt« pravi, da so vse vesti neosnovane, ker vlada (1) še ni nikomur sporočila svojih tozadevnih sklepov. (In posamezni nacionalni agitatorji v kabinetu?)

BOJ LUKACSEVIH HLAPCEV ZOPER GENERALNO STAVKO.

Budimpešta, 4. Odkar je izredni strankin zbor sklenil generalno stavko, je vlada razveljavila zborovalno svobodo. Iz vseh koncev dežele prihajajo poročila o infamnih zlorabah uradne oblasti, ki si jih dovoljujejo lokalni policijski poglavarji. V Oravici je policijski načelnik prepovedal socialno demokratičen shod, ker na naznanilu niso natančneje označene osebe sklicateljev in poročevalcev, da bi se »prepričal o resnosti shoda«. V Oroszlamosu je policijski mogotec prepovedal shod, ker »vlada v deželi razburjenje«. V Törökbecse je bila prepovedana plesna zabava, ker je imela vsled nevkličen točk in slaynostnega govora značaj — ljudskega shoda. Policijski kolovodja v Hatzfeldu je svojo prepoved motiviral s tem, da se »na socialističnih shodih ponižujejo državne oblasti.« Vse navedene pa je prekosil poglavar aradske policije, ki je kratkoinmalno prepovedal — generalno stavko. — Vzlic blazenju teh kazaskih hetmanov pripravja za generalno stavko čvrsto napredujejo.

LETOŠNJI KONGRES NEMŠKE SOCIALNE DEMOKRACIJE V JENI.

Berlin, 5. Letošnji kongres nemške socialno demokratične stranke bo zboroval od 24. do 30. avgusta v Jeni. Med drugimi vprašanji bo na dnevnem redu tudi davčno vprašanje, o katerem bosta poročila dva referenta. Širši strankin odbor, ki se je sešel 31. januarja v Berlinu, je v polnem obsegu odobril predloge strankinega načelstva.

ŠTIRIDESET PROTESTNIH SHODOV.

Budimpešta, 5. Jutri bo prva meritorna seja odseka za volilno »reformo«. Ob tej priliki je sklicala socialno demokratična stranka v Budimpešti za danes zvečer štirideset ljudskih shodov, da protestirajo zoper vladni načrt. Po mestu krožijo govorice, da bo na teh shodih proklamirana generalna stavka. Kakor prejšnji teden pred izrednim socialno demokratičnim kongresom se tudi sedaj pripravljajo prebivalstvo na generalno stavko z večjimi zalogami živil, premoaga in drugih potrebščin. Ali govorice ustrezajo resnici, ni mogoče dognati, ker strankino vodstvo iz taktičnih razlogov molči o izbruhu stavke.

Vestnik organizacij.

Glavni odbor »Vzajemnosti« v Ljubljani ima danes ob 8. zvečer sejo. Kdor neopravičeno izostane ali pride prepozno, zapade globi.

Občni zbor krakovsko trnoveške podružnice »Vzajemnosti« se vrši v soboto dne 15. februarja 1913 ob 8. zvečer v gostilni g. Steinerja na Opekarski cesti. Dnevni red: 1. Branje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. Poročilo odbora. 4. Poročilo nadzorstva. 4. Volitev odbora. 5. Volitev nadzorstva. 6. Razno. K obilni udeležbi vabi odbor.

Občni zbor Šišenske »Vzajemnosti« se vrši v soboto 15. februarja, ob 8. zvečer v gostilni pri Celarcu. Spored: Poročilo odbora, poročilo nadzornikovo, volitev odbora, raznoterosti. K obilni udeležbi vabi vse člane odbora.

Novice.

* Sodrug s Kitajskega v Berlinu. Iz Berlina nam poročajo: Na sejo, ki so jo imeli socialno demokratični državni poslanci v sredo, je prišel kot gost sodrug Hajn-ju-kia iz Kitajskega. Predsednik socialno demokratičnega državnozbornskega kluba, sodrug Bebel, ga je pozdravil najprijetnejše. Sodrug Hajn-ju-kia je nato imel kratek govor v francoskem jeziku in izrazil svoje veselje, da sme bivati med najpoklicanejšimi zastopniki nemškega proletariata. On da ni prišel ne kot zastopnik vlade nove republike, niti ne kot delegat kake stranke. Nje-

Obnovljena balkanska vojna.

Boj se je vnel na vseh bojiščih. — Odrin je bombardiran in gori. Kanonada od Čataldže se sliši v Carigradu.

Berlin javlja, da je vsled posredovanja trozveze boj ustavljen.

SAVEZNIKI BOMBARDIRAJO ODRIN.

Sofija, 4. Snoči ob 8. so se pričele vojne operacije pred Odrinom. Armada bombardira trdnjavo.

Sofija, 4. Vojno ministristvo je dobilo poročilo, da je oblegujoča armada pred Odrinom v zmislu vladnih instrukcij snoči pričela s svojimi operacijami. Premirje je poteklo ob 7. zvečer; do tega časa je počivala vsaka akcija, ker je bilo poveljništvo informativno, da se ima rok premirja strogo držati in da čaka vlada v Sofiji do zadnjega hipa, če izpolni Turčija pogoje, ob katerih bi se moglo preprečiti nadaljevanje vojne. Poveljništvo armade je čakalo na zadnje vesti od vlade. Ker pa do poteka premirja ni bilo nobene vesti, da je Turčija sprejela vse nasvete skupne note velesil, je bil izdan zadnji ukaz, da se začne vojne operacije. Pred Odrinom se je akcija vsled tega pričela ob 8. zvečer. Oblegujoča artiljerija je začela iz svojih pozicij koncentrično bombardirati trdnjavo s težkimi topovi. Bombardiranje je trajalo vso noč in se nadaljuje. Efekt se je že pokazal v tem, da so projektili topništva vžgali več objektov v trdnjavi. Turkom se doslej ni posrečilo pogasiti ogenj.

Berlin, 4. »Lokalanzeiger« javlja, da so Bolgari snoči začeli bombardirati Odrin in da je trajalo artiljerijsko streljanje do 1. popoldne. Od 5. popoldne so bombardma nadaljuje.

Berlin, 4. »Lokalanzeiger« poroča, da so snoči ob 9. slišali v Svilenu snočno grmenje topov, ki je prihajalo v smeri od Odrina.

NEVZDRŽEN POLOŽAJ.

Sofija, 5. Vlada je poučena, da nimajo Turki nobenega utemeljnega upanja za uspešen odpor v Odrinu. Položaj v mestu je skrajno kritičen. Redne hrane ni ne za vojaštvo ne za civilno prebivalstvo. Težko da bi mogla trdnjava vztrajati do konca tedna.

London, 4. »Daily Mail« poroča iz Carigrada: Tudi v turških oficirskih krogih so prepričani, da se Odrin ne more dolgo braniti. V mestu primanjkuje živil. Zdaj koljejo vojaške konje.

Konzuli prosijo za varne prostore.

Carigrad, 5. Konzuli zunanjih držav v Odrinu so naprosili tukajšnje poslanike za posredovanje pri turški vladi, da se jim nakažejo prostori, ki so varni pred bombami. Če jim pa trdnjavsko poveljništvo ne more nakazati prostora, naj se jim dovoli prost odhod.

Dezerterji.

Sofija, 4. Število turških vojnih beguncev iz Odrina se množi. Vsi pripovedujejo, da vlada v mestu velika mizerja in da želi velik del prebivalstva kapitulacijo, češ da je prelivanje krvi neplodno.

TURŠKO POROČILO.

Carigrad, 5. Pozno proti večeru je vlada izdala uradno vest, da so Bolgari v ponedeljek ob 8. zvečer od vzhodne in južne strani začeli obstreljevati Odrin. Turške čete so pogumno odvrčale ogenj. V mestu je mir.

Varnostne odredbe.

Carigrad, 5. Poslaniki velesil so naznanili Porti prašnje konzulov, da se določi v Odrinu nevtralen pas, kamor se lahko zatečejo tuji. Veliki vezir Mahmud Ševket je odgovoril, da je Turčija pripravljena ugoditi želji, ali da je treba bolgarskega potrditi.

PRI ČATALDŽI.

Carigrad, 4. Turška armada ima strogo povelje, da ne zapusti pod nobenim pogojem defenzive pri Čataldži, v slučaju bolgarskega napada pa ima vztrajati v obrambi z največjo energijo.

Carigrad, 4. V Carigradu je slišati grmenje topov, vsled česar je soditi, da se je tudi pri

Čataldži vnela kanonada. Iz uradnih krogov razširjajo najobotnejše pravljice med prebivalstvom, kakor da ima artiljerija strelne vaje (1)

Carigrad, 4. Streljanje topov, ki se sliši v smeri od Čataldže, je vzhudilo v Carigradu velik strah, ki lahko naraste do popolne panike. Kljub izjavam vlade, da se ni ničesar bati, se raznašajo govorice, da so zavezniki naskočili Turke pri Čataldži, da zmagujejo in da vsak čas lahko prikorakajo v Carigrad. Mnogo prebivalcev se pripravlja na beg v Malo Azijo.

Carigrad, 4. V vojaških krogih so prepričani, da je pri Čataldži razum kakšne kanonade vsak boj za sedaj izključen. Kakor Turki, tako imajo tudi zavezniki svoje pozicije na hribovju, med obema črtama so pa tla barjasta, tako da je vsaka operacija infanterije in kavalerije nemogoča. Do boja bi moglo priti na tem terenu le tedaj, če močno zmizne. Zadnji čas je pa veliko deževalo, tako da je zemlja deloma globoko premočena, deloma pa preplavljena. Mestoma je močvirje tako, da se človek do vratu pogreze v njem.

Carigrad, 5. V mestu se vzdržuje glas, da so se pričele sovražne operacije včeraj popoldne tudi pri Čataldži.

NA POLOTOKU GALIPLI.

Carigrad, 5. Tudi na polotoku Galipoli se je pričel boj. Bolgarska kavalerija je napadla turške predstraže.

JANINA PRED KAPITULACIJO.

Pariz, 4. Iz Aten prihaja poročilo, da je grška armada ves dan bombardirala Janino in se je pokazal velik efekt strelav. Nato je pozvala poveljništvo turške garnizije po parlamentanju, naj se vda, ter zagotovila posadki, da se ji dovoli odhod z vojaškimi častmi. Turški poveljnik je odklonil ponudbo in izjavil, da se ne vda, dokler mu ne ukaže tega vlada v Carigradu. Položaj v Janini je baje nevzdržljiv.

PRED SKADROM.

Rim, 4. Iz Drača javlja »Ag. Stefani«, da so tam vkrcali Srbi 1500 vojakov z vojnimi potrebščinami. Namenjeni so baje za Leš na pomoč Črnogorcem, da podkrepe naskok na Skader.

London, 4. »Daily Telegraph« javlja: Ko se je srbska brigada iz Leša blizala Skadru, je prišel turški parlamentar od poveljništva trdnjave. Dasi njegovo poslanstvo ni znano, sodijo, da je prišel zaradi kapitulacije, ker je položaj brezupen in ne more trdnjava več vztrajati.

Kapitulacija?

Pariz, 4. Vesti iz Črnogore pravijo, da so Srbi in Črnogorci danes izdatno bombardirali Skader s težkimi topovi, ki so jih prpeljali Srbi. Zeki paša je baje spoznal, da je nadaljni odpor nemogoč in je kapituliral. Podrobnosti in vest tudi še ni potrjena.

TURŠKE PRIPRAVE.

Carigrad, 4. Vojaške oblasti kupujejo konje, vozove in krmo za vojaške potrebe. Vlada dobiva poročila, da se oglašja mnogo prostovoljcev za armado. Tudi denarni prispevki se nabirajo.

TURKI MOLIJU.

Carigrad, 4. Po vseh džamijah se opravljajo molitve, da bi Alah podelil zmago turškemu orožju. Hodže pozivajo prebivalstvo, naj prispeva za vojno blagajno, ter naglašajo, da gre za rešitev in čast Mohamedove vere.

VERSKI INTERESI MOHAMEDANCEV.

Sofija, 5. Vlada potrjuje, da je pripravljena zavarovati verske interese mohamedancev v Odrinu na ta način, da ostane suitan kot kalif verski glavar mohamedancev in da zavaruje islamska svetišča v tem zmislu, kakor je obljubila Turčiji nota velesil.

govo delo, ki ga izvršuje kot republikanec in socialist, je le v interesu republike, ki jo ogrožajo sovražniki od zapada in vzhoda. Japonska in Ruska zasledujeta demokratični razvoj Kitajske z bojaznijo, ker se boji, da bi demokratizem Kitajske razplamtel ljudstvo v njihovih državah. Gre za to, da se pribori vladi republike simpatije civiliziranega sveta in da se uspešno nastopi nasproti vsem sovražnim vsem. Hajn-ju-kia si je nato nadel nalogo, da osnuje tako v Evropi kakor tudi v Ameriki parlamentarne skupine prijateljev kitajske republike. Zaslonbe išče tudi pri naprednih meščanskih strankah, predvsem pa seveda pri socialističnih somišljenikih. Doslej se mu je posrečila ustanovitev medstrankarskih parlamentarnih skupin že na Angleškem, Francoskem, v Belgiji in na Portugalskem, h katerim so pristopili socialistični voditelji dotičnih dežel kakor Keir Hardie, Macdonald, Jaurès, Pressensé, Vandervelde itd. Na Holandskem, v Avstraliji in Italiji se bodo pa v najkrajšem času osnovala enake skupine, kar so mu odlični parlamentarci teh dežel že obljubili. Upa, da Nemčija ne bo zaostala in v prvi vrsti računa na podporo nemške socialne demokracije. S pomočjo prijateljev mlade republike se bo nadaljni mirni razvoj v demokratični smeri zelo pospešil, o tem da je uverjen. Parlamentarne skupine bi imele nalogo, da bi informirale javnost in razkrivale kulturnosovražne namene reakcionarcev. Zato prosi socialno demokratično državno-zborsko frakcijo, naj mu dodeli dalekosežno moralno podporo. Sodrugi Bebel se je zahvalil sodrugu Hajn-ju-kia za njegova izvajanja in mu zagotovil pomoč. Sodrugi Hajn-ju-kia se je nato zahvalil za prijazen sprejem in za zagotovilo pomoči ter se najprisrčneje poslovil od nemških socialističnih poslancev.

Socialno politični pregled.

= Bilanca avstrijskega strokovnega gibanja. Glasilo centralne strokovne komisije, »Gewerkschaft«, očitava razvoj naših strokovnih organizacij v minulem letu. Iz poročila se prav razločno kažejo hude posledice gospodarske krize. — Težko so zadeti od krize usnjarski delavci: Ker se je produkcija v tej stroki znatno skrčila, je število organiziranih delavcev upadlo od 2600 na 2500. — Velika je bila nezaposlenost tudi v čevljarstvu in krojaški stroki. Krojaška zveza šteje sedaj 8000, čevljarstva organizacija 4800 članov. — Zveza tekstilnih delavcev je v minulem letu pomnožila število krajevnih skupin od 326 na 345. Ampak gospodarska kriza vsled balkanske vojne ji je koncem eta odvzela mnogo članov, vzlic temu je naslo število organiziranih tekstilnih delavcev od 41.600 na 43.500. Velikanski uspeh je pripisati mnogoštevilnim bojem v lanskem letu — zveza je vodila nič manj kot 247 mezdnih gibanj. — Organizacija rokovičarjev ima takisto za seboj leto hudih bojev in je narasla na 1460 članov. — Organizacija kemičnih delavcev je pridobila 665 novih članov; 400 kartonažnih delavcev je izstopilo iz organizacije kemičnih delavcev in si ustanovilo samostojno organizacijo. Organizacija kemičnih delavcev vodi narodnostno statistiko svojih članov. V minulem letu je štela 12.248 Nemcev, 1242 Čehov, 654 Poljakov, 246 Ukrajincev, 34 Italijanov in 32 Slovencev. — Organizacija klobučarskih delavcev je narasla od 3370 na 3806 članov; razbojstvo separatistov se je v tej stroki popolnoma izjalovilo: centralni organizaciji so odvzeli le 58 članov. — Organizacija slikarjev, pleskarjev in tiskarjev je pomnožila število svojih članov od 5645 na 6112. — Sedlarji in jermenarji so pridobili 300, pivarski delavci 300, pekovski delavci 500, stavbniški pomožni delavci tudi 500, kiparji 150 novih članov. Vzlic hudi krizi veselo napredovanje povsod!

= Usoda delavske knjižice. Po vseh državah, kjer velja načelo državljanske enakopravnosti, je delavska knjižica že davno odpravljena, samo v Avstriji se dobe še zmerom zagovorniki tega sramotnega znamenja, ki spremlja delavca skozi vse življenje. V socialno političnem odseku je minoli teden sekijski načelnik dr. Mataja prostodušno priznal, da vlada uvideva potrebo po odpravi delavske knjižice za polnoletne delavce in po uvedbi drugačne legitimacijske listine; po vladnem mnenju je treba delavsko knjižico ohraniti le za mladostne delavce do 24. leta in pa v področju pomorske uprave. Socialno politični odsek je sklenil vprašati poslansko zbornico, ali je pozvati vlado, da izdela in predloži predlogo o odpravi delavske knjižice. Nadalje je naročil pododseku za delavska vprašanja, da izdela tak načrt. Tako je vendar vprašanje o odpravi delavske knjižice postalo akutno in upati je, da v kratkem izgine ta sramotni madež iz avstrijskega delavskega prava. Zanimivo je, da so se v socialno političnem odseku omenjenima sklepoma hrdito upirali krščanski socialci in agrarci sploh; je res velika njih ljubezen do delavstva!

= Svarilo pred izseljevanjem v Bolgarijo. Sodrugi Dimitrov, tajnik zveze bolgarskih strokovnih organizacij, poroča, da naj se nikar ne izseljujejo sedaj avstrijski delavci v Bolgarijo. V nobeni stroki bi ne dobili dela.

= Moderno ljudsko preseljevanje. Prav znanimi za žalostne razmere, v katerih žive avstrijski delavci, so izkazi avstrijskih delavcev, ki žive v inozemstvu. Pravo ljudsko preseljevanje razkrijejo te številke. Kdor le more, si otrese s čevljev prah »mile« domovine in si poše v tujih deželah delo. V Nemčiji je 800.000 avstrijskih delavcev in od teh je 300.000 rojenih Avstrijcev, med temi tudi 91.000 delavcev. Iz reizmerno velike Rusije, ki slovi po vsem svetu vsled političnih in socialnih krivic, ki jih norajo prenašati ruski delavci, je 200.000 delavcev v Nemčiji. Naša »draga« Avstrija predaša torej Rusijo za lepo število 100.000! V Švici je delalo koncem leta 1911 5869 delavcev, rojenih v Avstriji, med tem ko jih je bilo deset let prej le 3063. Vsak poznavatelj avstrij-

skih razmer se ne bo čudil temu dejstvu. Zalogstne življenske razmere avstrijskega delavstva, ki jih vedno še pospešuje agrarno kapitalistična politika, prisilijo delavstvo, da se izseljuje.

= Angleške strokovne organizacije v letu 1911. Sto največjih angleških strokovnih organizacij je imelo v letu 1911 1.816.506 članov, prejšnje leto pa 1.469.320. Te organizacije so imele 70.482.000 kron dohodkov in 60.053.200 kron stroškov, ob koncu leta 1911 so pa imele 133.700.000 kron premoženja.

= Razvoj ameriških strokovnih organizacij. »American Federation of Labor« obstoja 32 let. Leta 1881 je štela 50.000 članov. Število članov je vedno naraščalo in leta 1902 je bilo že čez milijon organiziranih delavcev. Leta 1912 je pa štela ta največja delavska zveza v Ameriki 1.770.000 članov. V zadnjem letu je izdala zveza zlasti veliko za obravnave za varstvo interesov strokovnih organizacij.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Mlado, staro,
Vsak pove:

Ta pa je za m!
Ker se samo z njim krepčam,
Zedno zdrav želod'c imam:

Varujte se
ponaredb!

Pristni »FLORIAN« se dobi edino od Rastlinske destilacije »FLOKIAN« v Ljubljani.

Postavno varovano

Žepni koledar

za delavce sploh in prometne uslužbence
za navadno leto 1913.

Ta žepni koledar je obsežnejši od dosedanjih in je jako primeren za vsakdanjo rabo. Razpošiljati se začne najkasneje 15. novembra. — Vsebinska: Koledar, — Dohodki in stroški, — Kolkovne lestvice, — Inozemske denarne vrednosti v kronski veljavi, — Množina razpredelnica, — Stare in nove mere, — Koliko plačam osebne dohodnine, — Koliko plačam vojne takse, — Poštni in brzojavni tarifi, — Dr Viktor Adler, — Demon alkohol, — Dolžina železnice in brzojavnih naprav cele zemlje, — Priporočljive knjige založbe »Zarje«, — Najvažnejše določbe v zavarovalnici proti neizgodam, — Novi mezdni zakon za rudništvo, — Stavke v Avstriji leta 1911, — Dolžine raznih železnic na zemlji, — Tri Aškerceve pesni: Poslednji akord, Svetnica, Karnevalska balada, — Za »Zarje«, — Največja mesta na zemlji, — Obrtna sodišča v južnih avstrijskih deželah, — Obrtna nadzorništva v južnih avstrijskih deželah, — Pisatelj Ivan Cankar (slika), Pomen nekaterih parlamentarnih besed, — Napoleon Bonaparte (alorizmi ob stoletnici), — Beleške za vsak dan v letu, — Oglasi.

Cena posameznim izvodom 1 K, po pošti 10 vinarjev več. Z naročilom po pošti je najbolje poslati tudi denar, da se ne povečajo (s priporočilom) poštni stroški. Dobival se bo pri upravi »Zarje« v Ljubljani po zaupnikih.

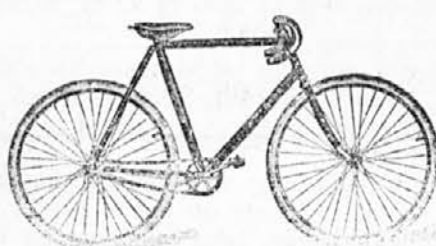
ZASTONJ ni nič, ampak za 1 K 80 vin. dobiš »Zarje« ves mesec. Vsak delavec mora biti nánjo naročen.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastonj in franko.

Občno konsumno društvo

v Zagorju

(registrovana zadruga z omejenim poroštvom)

vabi svoje člane na

redni občni zbor

ki bo dne 16. februarja 1913 ob 3. popoldne v dvorani gospoda R. Mihelčiča na Toplicah.

Dnevni red:

1. Prečitanje zapisnika zadnjega rednega občnega zbora.
2. Računsko poročilo za leto 1912.
3. Poročilo nadzorništva.
4. Sklepanje o čistem dobičku.
5. Interpelacije in vprašanja.

Vstop imajo samo člani.

Za nadzorništvo

Fran Klopčič
zapisnikar.

Ivan Wallend
predsednik.

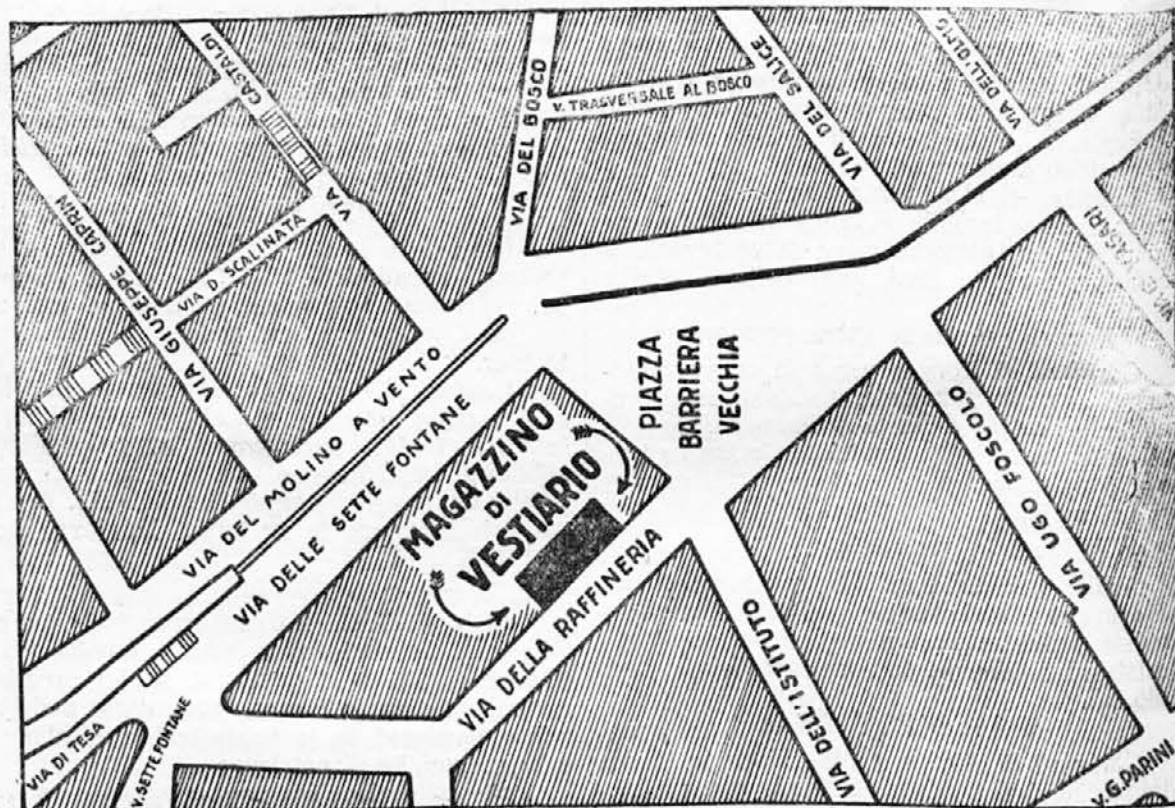
Delavske konsumne zadruge

ZA TRST, ISTRO IN FURLANJO

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

Skladišče oblačil

Trst, ulica Raffineria šte. 3.

Evo izkaz inkasov od 18. septembra do 31. decembra 1912:

	Konfekcija		Manufakture		Obuvala		Pokrivala		Skupno	
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Sept. (13 dni)	5 624	86	6 977	88	2 548	32	1 636	50	16 787	56
Oktober	19 123	72	10 705	76	6 923	21	3 640	60	40 393	29
November	18 209	42	14 200	19	5 172	94	2 426	04	40 008	59
December	12 628	60	8 802	67	5 329	74	2 250	30	29 011	31
	55 586	60	40 686	50	19 974	21	9 953	44	126 200	75

Te številke govore jasneje nego vsaka druga ponarejena in lažnjiva reklama. One dokazujejo dejstvo, da članom »Delavskih zadrug« izdatno konvenira kupovati konfekcijsko blago, manufakture, obuvala in pokrivala edino v lastnem skladišču oblačil.